

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๓/๒๕๕๖

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๒ (นายสมโพธิ หรือสมโพชน์ ทศมงคล หรือทตมงคล) ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๕๖๘๔/๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ข้อเท็จจริง

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นโจทก์ฟ้อง นายวิเชียร กระจ่างจันทร์ ที่ ๑ นายสมโพธิ หรือสมโพชน์ ทศมงคล หรือทตมงคล ที่ ๒ ผู้ร้อง และนายสุทัศน์ คำแก้ว ที่ ๓ เป็นจำเลย ต่อศาลอาญา ในฐานความผิดร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย โจทก์ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๒ ต่อศาลอาญา ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบทรัพย์สินของผู้ร้อง คือเงินฝากในบัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาอรุณพงษ์ เลขที่บัญชี ๑๔๕-๐-๖๕๕๗๒-๕ พร้อมดอกเบี้ย ตามที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ อายัดไว้เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑

ผู้ร้องยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๒ ต่อศาลอาญาคัดค้านคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินที่โจทก์ยื่นว่า เงินฝากในบัญชีสะสมทรัพย์ดังกล่าว ไม่ได้มาจากการกระทำความผิดและโต้แย้งว่า การใช้มาตรการดังกล่าว เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๓๓

ศาลอาญามีคำสั่งลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ให้ริบทรัพย์สินเงินฝากสะสมทรัพย์ดังกล่าว พร้อมดอกเบี้ย ผู้ร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลอาญา โดยโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาลงวันที่

๒๗ กันยายน ๒๕๕๓ พิพากษายืน โดยเห็นว่า มาตรการริบทรัพย์สืบตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นการสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ประกอบมาตรา ๔๘

ผู้ร้องฎีกา โดยโต้แย้งว่า ตนไม่เห็นด้วยกับการที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๒๕ ใช้บังคับได้โดยชอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ประกอบมาตรา ๔๘ ศาลฎีกาเห็นว่า ฎีกาของผู้ร้อง เป็นการโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าว จึงส่งความเห็นของผู้ร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ข้อวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ บัญญัติว่า “ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ถ้าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ ให้คณะกรรมการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ยกฟ้องในคดีที่ต้องหาขึ้น

เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยตามมาตรา ๑๖ (๓) ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกตรวจสอบ หรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ โดยไม่มีประกันหรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ และให้นำความในมาตรา ๑๕ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวแล้ว ให้คณะกรรมการจัดให้มีการพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง โดยเร็ว และในกรณีที่ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งได้ ก็ให้คืนทรัพย์สินให้แก่ผู้นั้น แต่ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้ ให้ถือว่าการยึดหรืออายัดตามวรรคสองเป็นการยึดหรืออายัดตามวรรคหนึ่ง

การยื่นคำร้องขอผ่อนผันตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ในกฎกระทรวง

เพื่อประโยชน์ตามมาตรานี้ คำว่า “ทรัพย์สิน” ให้ความหมายรวมถึง

- (๑) ทรัพย์สินที่เปลี่ยนแปลงสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว
- (๒) หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา
- (๓) ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาที่ได้รับ ขยาย จำหน่าย โอนหรือยักย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลาสิบปีก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัด และภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการได้ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไป โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน”

มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา ๒๒ ซึ่งกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใด ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นส่วนตัว”

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “บรรดาทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งนั้น ให้ศาลไต่สวน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุดและแสดงให้ศาลเห็นว่า

(๑) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ

(๒) ตนเป็นผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด”

เมื่อพิจารณาจากเนื้อหาในมาตราทั้ง ๓ ดังกล่าว แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เห็นสมควรหยิบยก มาตรา ๒๖ ขึ้นมาพิจารณาก่อน เพราะอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ดังนั้น ประเด็นที่จะต้องพิจารณามีว่า มาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดี หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๒๖ ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นการส่วนตัว ในกรณีหากก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใดในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตามมาตรา ๒๒ ถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายเป็นการส่วนตัวในความเสียหายถ้าได้เกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน บทบัญญัตินี้มิใช่เป็นบทบัญญัติในการดำเนินการเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดี กรณีไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง จึงไม่รับวินิจฉัยและให้ยกคำร้องเฉพาะในส่วน of มาตรา ๒๖

ดังนั้น จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปดังนี้

ประเด็นที่ ๑ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

ประเด็นที่ ๔ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หรือไม่

ในประเด็นที่ ๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่กำหนดให้องค์กรของรัฐในการใช้อำนาจ จะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพของบุคคล ตามที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้

ส่วนมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจสอบทรัพย์สิน โดยให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบได้ในเมื่อผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว ไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าว ไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และการยึดหรืออายัดเป็นเรื่องชั่วคราวจนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี จึงถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่ไม่ได้ให้อำนาจคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้โดยพลการ โดยไม่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพของบุคคล

ส่วนมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ นั้น เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การริบทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา ๒๒ เป็นอำนาจของศาลโดยให้มีการไต่สวน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ และถ้าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ทรัพย์สินที่มีอยู่เกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แม้ว่าการสันนิษฐานเช่นนี้เป็นการกำหนดให้เป็นภาระหน้าที่ของ จำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบ เป็นผู้พิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าว แต่ก็ถือได้ว่า กระบวนการตามที่ กำหนดไว้ในมาตรานี้ได้ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกตรวจสอบหรือจำเลย และคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพ เนื่องจากยังให้โอกาสแก่จำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้พิสูจน์ว่า ทรัพย์สินดังกล่าว ได้มาโดยสุจริตและไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ดังนั้น บทบัญญัติในมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ดังกล่าว จึงไม่ได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และศาลที่จะยึดหรืออายัดหรือริบทรัพย์สินแล้วแต่กรณีได้โดยพลการ โดยไม่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือสิทธิเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ดังกล่าว จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

ในประเด็นที่สอง พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ รับรองความเสมอภาคของบุคคลในกฎหมาย เป็นการรับรองว่าบุคคลอยู่ภายใต้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยอ้างเหตุของความแตกต่างในด้านต่างๆ เช่น เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางสังคม เป็นต้น มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับทั่วไป ไม่ได้ใช้เฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกรณีใดกรณีหนึ่ง ไม่มีข้อความที่นำเอาเหตุแห่งความแตกต่างของบุคคลในด้านต่างๆ มาเลือกปฏิบัติ

ดังนั้น บทบัญญัติในมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ดังกล่าว จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

ในประเด็นที่สาม พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองหรือรับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ซึ่งจะต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด และจะปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวเหมือนดังบุคคลที่กระทำผิดมิได้ ถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองจำเลยหรือผู้ต้องหาในคดีอาญาที่มีบทลงโทษที่มุ่งต่อตัวบุคคล

สำหรับมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ นั้น เป็นกรณีเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและกระบวนการยึด อายัด และริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยการยึดหรืออายัดตามมาตรา ๒๒ นั้น เป็นกรณีชั่วคราวและการยึดหรืออายัดดังกล่าวต้องยกเลิกไป เมื่อไม่มีการฟ้องคดีหรือศาลมีคำพิพากษายกฟ้องผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับมาตรา ๒๕ เป็นกรณีของการริบทรัพย์สินโดยคำสั่งของศาล แม้ว่าตามมาตรา ๒๕ นี้ ถ้าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ทรัพย์สินที่พนักงานอัยการฟ้องต่อศาลให้ริบนั้น เป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด จึงเป็นภาระหน้าที่ของจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สินที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว จะต้องพิสูจน์ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยสุจริต อย่างไรก็ตาม การสันนิษฐานเช่นนั้นหาได้มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ เนื่องจากการฟ้องหรือการมีคำร้องให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินเป็นการกระทำต่อทรัพย์สิน และ

เป็นการฟ้องที่แยกออกจากการฟ้องที่พนักงานอัยการฟ้อง นายสมโพธิฯ ผู้ร้อง ในฐานะความผิดร่วมกันมี เมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และจำหน่ายโดยฝ่าฝืนกฎหมาย ตามคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๗๕๓๔/๒๕๕๑ ดังนั้น การมีคำร้องให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา ๒๕ นี้ จึงไม่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองจำเลยหรือผู้ต้องหาในคดีอาญา ที่มีบทลงโทษที่มุ่งต่อตัวบุคคล

นอกจากนั้น แม้ว่าบทบัญญัติในมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ จะมีส่วนในการจำกัดสิทธิ เสรีภาพของบุคคล แต่การจำกัดดังกล่าวถือได้ว่า เป็นข้อยกเว้นให้ทำได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นกฎหมายเฉพาะและไม่ได้กระทบต่อ สาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ แต่อย่างไรก็ตาม นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้จำเลยหรือผู้ตรวจสอบพิสูจน์ ที่มาของทรัพย์สินดังกล่าวว่าได้มาโดยสุจริต และไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ดังนั้น มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

ประเด็นที่สี่ พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิของ บุคคลในทรัพย์สินและการสืบมรดก แต่สิทธิดังกล่าวรัฐธรรมนูญยินยอมให้จำกัดได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ คือ ต้องเป็นการจำกัดโดยกฎหมายเฉพาะ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคง ของชาติ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่กระทบ กระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ นอกจากนั้น บทบัญญัติตามมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและกระบวนการให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกยึดอายัด หรือถูกฟ้องเพื่อริบทรัพย์สินนั้น สามารถพิสูจน์ได้ว่า เป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยสุจริตและไม่เกี่ยวเนื่องกับ การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงถือได้ว่า ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล

ดังนั้น มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ ส่วนประเด็นมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ ไม่รับวินิจฉัย ให้ยกคำร้อง

นายสุจิต บุญบงการ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ